

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
УКРАЇНИ**

**ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
ПРАВОВИХ НАУК
УКРАЇНИ**

**ХАРКІВСЬКИЙ
ОБЛАСНИЙ
ОСЕРЕДОК
ВСЕУКРАЇНСЬКО
Ї ГРОМАДСЬКОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ
«АСОЦІАЦІЯ
ЦИВІЛІСТІВ
УКРАЇНИ»**

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

**Тези доповідей учасників
науково-практичної конференції,
присвяченої 101-й річниці від дня народження
Олександра Анатолійовича Пушкіна**

м. Вінниця, 22 травня 2026 р.

Вінниця 2026

УДК 346+347.9](477)(06)

П78

*Друкується згідно з рішенням організаційного комітету
відповідно до доручення Харківського національного університету
внутрішніх справ від 23.02.2026 № 16*

Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. 101-й річниці від дня народження О. А. Пушкіна (м. Вінниця, 22 трав. 2026 р.) / МВС України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. правових наук Україн ; Харків. обл. осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України. – Вінниця : ХНУВС, 2026. – 427 с.

У збірнику розміщено тези наукових доповідей та повідомлень, у яких розглядаються актуальні проблеми цивільного, сімейного та цивільного процесуального права.

Матеріали наведені в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Оргкомітет не завжди поділяє погляди авторів. За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання, фактичних даних, цитат, власних імен, географічних назв, а також за розголошення фактів, що не підлягають відкритому друку, відповідають автори публікацій та їх наукові керівники (за наявності).

Електронна копія збірника безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Харківського національного університету внутрішніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Наука», сторінка «Конференції, семінари та круглі столи», а також у репозитарії Харківського національного університету внутрішніх справ (<https://dspace.univd.edu.ua/home>).

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО.....	15
БОРИСОВА Валентина Іванівна ДИТИНСТВО ПІД ЧАС ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ	19
БРУСАКОВА Оксана Валеріївна ЦИВІЛЬНА-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ	23
ВАСИЛЕНКО Віктор Михайлович КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ПРИ УКЛАДЕННІ ТА ВИКОНАННІ ДОГОВОРІВ ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	27
ВЕЛИКАНОВА Марина Миколаївна ОГЛЯД НОВЕЛ КНИГИ ДРУГОЇ «ПРАВО ОСОБИСТЕ» ПРОЕКТУ ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ	32
ГАЛЯНТИЧ Микола Костянтинович ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОЇ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ	34
ДОВГЕРТ Анатолій Степанович РЕКОДИФІКАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО (ПРИВАТНОГО) ПРАВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ ФУНДАМЕНТ	39
ЖОРНОКУЙ Юрій Михайлович ПРЕДМЕТ КОРПОРАТИВНОГО ДОГОВОРУ: ПИТАННЯ СТАТТІ 130 ПРОЕКТУ ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ	42
ЗАІКА Юрій Олександрович КОНЦЕПТ «НАЙКРАЩИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ» У ПРОЕКТІ ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: ТЕРМІНОЛОГІЧНА ЕКСПАНСІЯ ЧИ ПРАВОВА НЕОБХІДНІСТЬ?	46
ЗЕЛІСКО Алла Володимирівна ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ: РЕКОДИФІКАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ.....	49
ЗОЗУЛЯК Ольга Ігорівна, КОВАЛИШИН Олександр Романович ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ	53

інтересів за якістю. Тому вважаємо за доцільним запропонувати наступну редакцію:

Стаття 1476. *Якнайкраще забезпечення інтересів дитини*

1. При вирішенні будь-якого питання щодо дитини... суд та інші суб'єкти керуються необхідністю *якнайкращого забезпечення інтересів дитини...*

2. ...порядок розгляду має бути розумним для гарантування *якнайкращого забезпечення інтересів дитини.*

Список бібліографічних посилань

1. Заїка Ю. О. Визнання (встановлення) батьківства як спосіб захисту особистих і майнових прав дитини. *Наукові перспективи*. Сер. Право.2025. № 2. С. 1383- 1393.

2. Конвенція про права дитини (Офіційний переклад Конвенції, надісланий листом МЗС України № 72/14-612-138441 від 16.11.2023). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

3. Проект Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) 14394-1 від 06.02.2026 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69589>

УДК 347.19

Алла Володимирівна ЗЕЛІСКО,

доктор юридичних наук, професор,

головний науковий співробітник лабораторії корпоративного

права імені академіка Володимира Луця

Науково-дослідного інституту приватного права

і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1899-407X>

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ: РЕКОДИФІКАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Обраний Україною із набуттям незалежності напрям розвитку ринкової економіки, визначає пріоритет державної політики та законодавця на забезпеченні свободи підприємництва та соціальної його спрямованості. І в основі такого пріоритету, однозначно знаходиться належне правове врегулювання базових правових конструкцій для такого підприємництва. Однією із базових таких конструкцій є, безумовно, юридична особа. Даний інститут цивільного права перебуває на піку трансформаційних процесів в силу здійсненої рекодифікації Цивільного кодексу України, скасування Господарського кодексу України, активних євроадаптаційних процесів. Не

вдаючись у дискусії щодо скасування Господарського кодексу України та приймаючи наявність потреби євроадаптаційних кроків, варто наголосити на потребі єдності та послідовності процесів трансформації системи юридичних осіб. Акцентування уваги саме на цьому аспекті одразу спонукає до висновку про максимальну масштабізацію цих процесів в силу специфіки розвитку законодавства України, яке сформувався на численних спеціальних нормативних актах та підзаконних нормативних актах, які передбачають спеціальні види суб'єктів підприємництва із статусом юридичних осіб і, відповідно, спеціальне їх правове регулювання.

Існуючі тривалий час на терені вітчизняної науки та законотворчості рекодифікаційні процеси на початку 2025 року отримали свій прояв у прийнятті славнозвісного Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб». Основний фактор його «зірковості» полягає у тому, що саме ним було скасовано у серпні 2025 року Господарський кодекс України. Однак, вказаний нормативний акт має і глибинне підґрунтя та функціональне призначення – докорінно змінити існуючий у законодавчому та практичному просторі різноманітний масив підприємств і трансформувати їх у систему юридичних осіб, установлених Цивільним кодексом. Цілком очевидно, що таке масштабне завдання розраховане на певний істотний строк, іменованій перехідним періодом, триваючим три роки. Проте, норми вказаного Закону установлюють, так би мовити, «стартовий майданчик» для такої трансформації, окреслюючи в межах терміну «підприємство» ти різні форми підприємств, які не можуть більше створюватися, а існуючі ж повинні трансформуватися. Зокрема, згідно ч. 1 ст. 1 Закону підприємство - підприємство - юридична особа, яка на день введення в дію цього Закону зареєстрована в організаційно-правовій формі державного підприємства (державного комерційного підприємства, державного некомерційного підприємства, казенного підприємства), комунального підприємства (комунального комерційного підприємства, комунального некомерційного підприємства), спільного комунального підприємства, приватного підприємства, дочірнього підприємства, іноземного підприємства, підприємства об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки), підприємства споживчої кооперації [1]. Формулювання зазначеної норми свідчить, що законодавець у Законі визначив вичерпний перелік підприємств, які входять до тих, що підлягають трансформації. Варто зазначити, що такий підхід вбачається достатньо проблематичним для вітчизняних реалій. Загальновідомим є той факт, що вітчизняне законодавство відзначається певною специфікою – наявністю численних спеціальних нормативних актів у різних сферах суспільних відносин. врегульовуючи ту чи іншу сферу відносин у зазначених нормативних актах, законодавець, починаючи із 90-х років «практикував» установлення

в них різних організаційно-правових форм підприємств, які, хоч і не мали суттєвих особливостей правового статусу, однак, для яких надавалися особливі режими пільгові, валютні, податкові, фінансові тощо. Враховуючи цю обставину, очевидно, що охопити у вигляді вичерпного переліку організаційно-правових підприємств усі із них, які існують у законодавстві України достатньо складно. Існують ризики втрати окремих із них. А така втрата означатиме, що окремі організаційно-правові форми підприємств можуть «випасти» з кола тих, що підлягатимуть трансформації впродовж перехідного періоду. І поверхневий аналіз спеціальних нормативних актів України свідчить, що такі юридичні особи наявні. Наприклад, норми Закону України «Про інноваційну діяльність» у ст. 1 містять термін «інноваційне підприємство» (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг [2]. Звичайно, що тут не йдеться про наявність якоїсь окремої організаційно-правової форми, однак, має місце спеціальний критерій щодо обсягу інноваційних продуктів чи продукції, що визначає певний особливий правовий режим такого підприємства. Варто зазначити, що у чинній редакції зазначеного спеціального Закону митних і податковий пільг безпосередньо не передбачається. А Митний кодекс України установлює звільнення від ввізного мита для енергозберігаючого обладнання, обладнання для відновлюваної енергетики, матеріалів та обладнання для альтернативної енергетики, нанотехнологічного виробництва (ст. 282 п. 14, 16). Зазначені товари звільнюються від оподаткування митом за умови, що вони застосовуються платником податків для власного виробництва та якщо ідентичні товари з аналогічними якісними показниками не виробляються в Україні [3]. Таким чином, спеціальні норми щодо митних пільг не прив'язані до статусу інноваційного підприємства. Відповідно, об'єктивних підстав для не включення інноваційних підприємств до переліку тих, що підпадають під реформування немає.

Подібного роду ситуація стосується підприємства з іноземними інвестиціями. Згідно із ст. 1 Закону України «Про режим іноземного інвестування» підприємством з іноземними інвестиціями є підприємство (організація) будь-якої організаційно-правової форми, створене відповідно до законодавства України, іноземна інвестиція в статутному капіталі якого, за його наявності, становить не менше 10 відсотків. Підприємство набирає статусу підприємства з іноземними інвестиціями з дня зарахування іноземної інвестиції на його баланс [4]. Розділ 5 цього Закону визначає особливості регулювання таких підприємств. Безумовно, що можна посилатися на ст. 16 Закону, за якою на території України підприємства з іноземними інвестиціями створюються і діють у формах, передбачених

законодавством України, і стверджувати, що тут питання відсутні, позаяк відбувається відсилка до організаційно-правових форм, установлених законодавством (а ГК України уже ж скасовано, відповідно маємо систему організаційно-правових форми юридичних осіб, установлених в ЦК України) [4]. Однак, аналіз наступної ж статті 17 дозволяє стверджувати, що законодавець відсилає нас до організаційно-правових форм підприємств, а не юридичних осіб. Наступна ж стаття 18, визначаючи питання митного оподаткування робить прив'язку до наявності в такої юридичної особи саме статусу підприємства з іноземними інвестиціями. Очевидним є висновок, що зняття з такої юридичної особи статусу підприємства з іноземними інвестиціями буде мати негативні наслідки для неї. Усунення ж їх знаходиться у площині системних змін у Закон України «Про режим іноземного інвестування».

Реалізовані у вітчизняних реаліях рекодифікаційні процеси увімкнули в дію масштабні процеси законодавчих змін, які є особливо складними у сфері юридичних осіб приватного права. Очевидно, що оновлення ЦК України, скасування ГК України вимагає тотального моніторингу та «чистки» вітчизняного чинного законодавства, перенасиченого спеціальними нормативними актами та підзаконними нормативними актами. Забезпечення системності змін доречно проводити у напряму включення у сферу змін згідно із системою юридичних осіб, установлених в ЦК України усіх спеціальних видів підприємств, що передбачені окремими спеціальними нормативними актами. Вказана потреба зумовлена наявністю у нормах спеціального законодавства окремих видів підприємств, щодо яких не є зрозумілими підходи щодо подальшої їх трансформації, так як під перелік підприємств у Законі України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» вони не підпадають.

Список бібліографічних посилань

1. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: Закон України від 9 січня 2025 року № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>.

2. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 року № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.

3. Митний кодекс України: 13 березня 2012 року № 4495-VI (з усіма наступними змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17?find=1&text=%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F+282#w2_1

4. Про режим іноземного інвестування: 19 березня 1996 року № 93/96-ВР (з усіма наступними змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>

УДК 347.168

Ольга Ігорівна ЗОЗУЛЯК,

*доктор юридичних наук, професор,
головний науковий співробітник відділу методології
євроінтеграції приватного права*

*Науково-дослідного інституту приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6108-4442>;*

Олександр Романович КОВАЛИШИН,

*кандидат юридичних наук, старший дослідник,
старший науковий співробітник лабораторії корпоративного
права імені академіка Володимира Луця*

*Науково-дослідного інституту приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1734-9853>*

ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

В Україні принципи корпоративного управління вперше були прийняті у 2003 році, з наступними змінами від 2014 року. У той же час шляхом покрокового удосконалення рекомендацій щодо ефективного корпоративного управління Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) розроблено низку практик корпоративного управління для компаній, зареєстрованих на фондовій біржі в Україні, що знайшли своє відображення у Кодексі корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації від 12. 03. 2020 року, який розроблено у відповідності до Принципів корпоративного управління ОЕСР.

Загалом питання принципів корпоративного управління у сучасному корпоративному праві перебувають в центрі наукової уваги дослідників. Одночасно варто наголосити, що однією з тенденцій сучасного корпоративного управління є зростання уваги до складу органів управління. У більшості країн запроваджуються норми, спрямовані на розширення у складі рад частки незалежних членів, які не є представниками акціонерів (засновників), а також принципу рівних можливостей жінок та чоловіків у корпоративному управлінні. Основним рушієм закріплення принципу гендерної рівності є *acquis communautaire* Європейського Союзу. У рамках європейської спільноти було прийнято ряд політико-правових документів,